

's-Gravenhage, 12 Januari 1955
Javastraat 68

No : 262925

Betr.: Activiteit C.P.N.

ZEER GEHEIM

Ik heb de eer de aandacht van Uwe Excellentie te vragen voor een serie meldingen van recente datum, welke er in onderling verband op zouden kunnen wijzen, dat hier te lande in de Communistische Partij zich een wending voordoet, welke van groot belang kan zijn.

In chronologische volgorde is deze ontwikkeling begonnen met de einde November a.p. in Moskou gehouden bijeenkomst van de leidende staatslieden uit het Oostelijk Blok.

In "De Waarheid" van 4 December a.p. verscheen een artikel van Paul de Groot, gewijd aan deze gebeurtenis. Zijn interpretatie kwam hierop neer dat, indien het Westen over zou gaan tot herbewapening van West-Duitsland, door hem genoemd de Nazi's, wij (het Oostelijk blok) ons zullen opmaken hen te vernietigen.

Hoewel rekening dient te worden gehouden met de mogelijkheid, dat zulk een uitlating rhetorisch is bedoeld, kan daaruit evenzeer worden afgeleid dat Paul de Groot ervan overtuigd is, dat de Sowjet-Unie dan een oorlog zou beginnen. In communistische kringen is althans bedoelde mededeling ook aldus gelezen.

Enige tijd na publicatie van bedoeld artikel bereikte mij een bericht, dat F. Baruch zich tegen Paul de Groot's interpretatie van de Moskou-conferentie had verzet, nog vóór publicatie van het artikel. Paul de Groot heeft echter geïnsisterd op zijn tekst.

Oorspronkelijk scheen het, dat wij hier alleen te maken hadden met een intern conflict op hoog partij-niveau, welke indruk nog versterkt werd door een ongesigneerd artikel in "De Waarheid" van 21 December d.a.v., dat -hoewel niet met algehele zekerheid- aan Baruch wordt toegeschreven.

Het daarin gestelde kwam er op neer, dat agressie (van Westelijke zijde) met kracht zou worden teruggeslagen.

De berichten, welke de Dienst sedert begonnen te bereiken, duiden er naar mijn mening op, dat de Partij de koers vaart van Paul de Groot, terwijl in het bijzonder de berichten van de laatste dagen erop duiden, dat de Partij er ernstig rekening mede houdt, dat zij in actie zou kunnen moeten komen, en dat zij tegenactie van de Regering verwacht.

In de eerste helft van December bleef het nog hoofdzakelijk bij woorden, zonder dat deze vergezeld waren van concrete instructies.

Toen werd in Gelderland op districtsniveau door een voor-
aanstaande partij-functionaris de speciale aandacht gevestigd op het eerder bedoelde artikel van Paul de Groot, waarbij in het bijzonder de nadruk werd gelegd op de mede hiervoren aangegeven passage.

-2-

Medio December had in Overijssel en Zeeland een tweetal vergaderingen op zeer laag partijniveau plaats, waarbij twee lieden van geen partijstanding zeer brallende taal spraken, resp. over ongekeerde vijfde-colonne-activiteit in oorlogstijd en over revolutie, waarbij wapens van militairen ter beschikking van de partij zouden komen.

Kort daarop werd op een cursus voor E.V.C.-functionarissen in Amsterdam door een partijgenoot van veel groter gezag gesteld, dat het op het ogenblik zo was, dat voor omverwerping van de maatschappelijke verhoudingen een grote volksbeweging nodig was, welke nu reeds door het werken in de E.V.C. geschapen diende te worden.

In algemene zin is dit laatste de gewone theorie van het communisme. Het bijzondere ervan is slechts, dat men tot dusverre in Nederland dergelijke directe uitlatingen vermeed.

In de tweede helft van December werd van een ander voor-
aanstaand partijlid een uitlating bekend, dat het er nu op aan kwam bij de arbeiders een militante stemming te kweken, omdat het zeer wel mogelijk was, dat de Sowjet-Unie binnenkort gedwongen zal worden de vrede met geweld te verdedigen. Hij sprak van het kweken van een mobilisatie-stemming onder arbeiders, die niet bang zijn om vechtend, desnoods met een stuk gaspijp, de zaak van de vrede te verdedigen.

De tot dusverre weergegeven meldingen behoeften op niet meer te wijzen dan het voornemen tot verhoogde agitatie, welke tot een climax zou moeten worden gevoerd tegen de tijd, dat de ratificatie van de Parijse verdragen bij het Parlement in behandeling zou komen.

De berichten van de laatste dagen werpen echter een ander licht op het voorafgaande.

In de afgelopen week liet n.l. een geen hoge partijbestuurdersfunctie vervullend, maar alom geacht partijlid, dat algemeen bekend staat als een rustig en ernstig man, zich tegenover een zeer betrouwbaar geachte bron in een privé-onderhoud als volgt uit:

"Onder geen voorwaarde kunnen wij bewapening van Duitsland toelaten. De Sowjet-Unie zal deze bewapening zeker niet zonder meer accepteren."

Hij zeide voorts de zekerheid te hebben dat, indien er geen veranderingen plaats vonden, de Sowjet-Unie nog dit jaar een preventieve oorlog zou beginnen. Als nog langer hiermede gewacht zou worden, zou Duitsland bewapend zijn en kon dit een gevaar voor Rusland opleveren.

Hierbij zij vermeld, dat deze spreker kortelings uit Warschau terugkeerde, waar hij een bespreking bijwoonde van de Algemene Raad van het Wereld Vak Verbond (W.V.V.).

In Limburg vond een viertal vergaderingen plaats, waarbij districtsbestuurders van de C.P.N. uitingen van dezelfde strekking deden.

Hier echter kwam nog iets anders om de hoek, n.l. dat volgens die sprekers van het Partijbestuur van de C.F.N. opdracht was ontvangen, dat de C.P.N.-leden alle in hun bezit zijnde partijbescheiden moesten vernietigen en hun lidmaatschapsboekjes onvindbaar moesten opbergen; opgegeven moest worden welke materialen de bestuurders in huis hadden, waarvan datgene wat van weinig belang was vernietigd moest worden, terwijl het belangrijkste materiaal op een veilige plaats moest worden opgeborgen, zodat de politie, bij eventuele toekomstige huiszoekingen, niets zou kunnen vinden.

-3-

In dezelfde streek was een goed geplaatst bestuurder volgens zijn mededelingen in het bezit van een schrijven van het Partijbestuur, enkele tientallen vellen groot, dat volgens hem was geredigeerd en samengesteld in Moskou.

In dit schrijven zou staan, dat de Sowjet-Unie niet zou schromen de Oost-Duitse arbeiders te bewapenen in geval van ratificatie van de Parijse accoorden en daarna Oost-Duitsland een conflict met West-Duitsland te laten uitlokken, waarna ook tegen de overige West-Europese landen maatregelen zouden worden genomen. Ook in Nederland zouden dan wapens aan de C.F.R.-leden worden uitgedeeld.

Dezelfde functionaris uitte zich voorts nog in het bezit te zijn van een ander schrijven van het Partijbestuur, waarin tot grote voorzichtigheid met bescheiden werd aangespoord, in verband met het grote aantal spionnen. De daarin vervatte opdracht t.a.v. partijdocumenten zou zijn: vernietigen of zeer veilig opbergen.

Ongeveer tezelfder tijd werd in Twente van een districtsbestuurder de uiting vernomen, dat het nu nog ging om handtekeningacties voor de vrede, doch dat de tijd niet ver meer was, dat ook met geweld zou moeten worden opgetreden.

Het is nog niet mogelijk gebleken aan voorgaande berichten met voldoende zekerheid een duidelijke interpretatie te geven. Het merkwaardige verschijnsel doet zich voor, dat deze berichten afkomstig zijn, deels van enkele hoger geplaatsten in de partij en van enkele verderaf gelegen streken, waar als regel niet de belangrijkste gegevens vandaan komen. In enkele centra daarentegen, waar de Dienst goed geïnformeerd kan worden geacht, werd op districtsniveau nog niets vernomen wat met deze activiteiten in betrekking zou kunnen staan. Hoewel dit laatste nog niet kan worden verklaard, is er toch reden om aan te nemen dat de Partij hier werkt op bepaalde instructies.

Raadpleging van de vertegenwoordigers van bevriende buitenlandse Diensten heeft nog geen positieve resultaten gehad in die zin, dat in hun landen soortgelijke symptomen zijn waargenomen.

De tweede mogelijkheid is, dat Paul de Groot hier zelf een interpretatie aan de Moskou-conferentie heeft gegeven, welke hij achteraf mogelijk geheel of gedeeltelijk zou moeten herzien.

Deze veronderstelling meen ik niet te moeten verwaarlozen, omdat in de internationale Kominformkrant "Voor een duurzame Vrede, voor Volksdemocratie" van 10 en 17 December a.p. -dat zijn de Nederlandse nummers van 17 en 24 December a.p.- weliswaar zeer sterke uitingen met betrekking tot de gehouden conferentie werden gedaan, doch waarbij men met grote zorg schijnt te hebben vermeden op de mogelijkheid van agressie van de zijde van de Sowjet-Unie te duiden.

Nog een derde mogelijkheid laat zich denken bij de lezing van een zojuist hier vernomen uiting dat Fajon, de leider van de Franse C.G.T., het in de zitting van de Algemene Raad van het W.V.V. te Warschau aldus gesteld zou hebben, dat op korte termijn politieke stakingen, desnoods ten koste van ledenverlies, gevoerd moesten worden tegen de West-Duitse herbewapening.

-4-

Hoewel elke conclusie uit de vermelde berichten thans nog bepaald voorbarig zou zijn, heb ik gemeend met het te Uwer kennis brengen daarvan niet te moeten wachten, aangezien deze berichten toch in elk geval de kans meebrengen, dat op een verhoogde actie tot het kweken van onrust of ongeregelheden van de tegenpartij moet worden gerekend.

Een exemplaar van deze brief deed ik rechtstreeks toekomen aan de Minister-President.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr L. Einthoven